Lieta Nr.C39104712

Lietas arhīva Nr. C0246-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Valmierā, 2013.gada 7.novembrī

Valmieras rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis J.Grīnbergs

ar sekretāri S.Ādamsoni

piedaloties prasītāja pārstāvim /pers. C/, atbildētāja pārstāvei /pers. D/

2013.gada 7.novembrī atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu AS „SEB banka" prasībā pret /pers. E/ un SIA „VELAT" par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

AS „SEB banka" (turpmāk prasītājs) cēlusi tiesā prasību, kurā lūdz piedzīt no /pers. E/ (turpmāk atbildētāja) pamatparādu Ls 7000, procentus par aizdevuma lietošanu par laika periodu līdz 2012.gada 1.augustam Ls 5,88, piedziņas neiespējamības gadījumā piedzīt šo parādu no SIA „VELAT".

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētāja 2004.gada 2.decembrī iesniegusi prasītājam pieteikumu par Unikarte Classic un Unikarte Gold kredītkaršu izsniegšanu un konta atvēršanu, kurā lūgusi izsniegt viņai VISA kredītkarti ar kredīta limitu Ls 100 apmērā. Ar savu parakstu atbildētāja apliecinājusi, ka ir iepazinusies un piekrīt noteikumiem par Unikarte Classic un Unikarte Gold kredītkaršu izsniegšanu un konta atvēršanu.

Pamatojoties uz pieteikumu prasītājs piešķīris atbildētājai kredītkarti, piešķirot kredītlimitu. Noteikumu l. punkts nosakot norēķina periodu, saskaņā ar kuru konta īpašniekam jāveic iemaksa minimālās bilances atjaunošanai divu nedēļu laikā, skaitot no mēneša pirmā datuma. Atbildētāja esot iztērējusi kredīta limitu un nav atmaksājusi prasītājam naudas summu kopumā Ls 7000 apmērā, kas redzams no atbildētājas konta izraksta un pievienotā aprēķina. Sakarā ar to, ka atbildētāja nav veikusi paredzētos maksājumus, prasītājs, pamatojoties uz noteikumu 7.3.punktu, vienpusēji atkāpies no kredītkartes līguma.

2011.gada 17.septmbrī un 2012.gada 07.augustā prasītājs nosūtījis atbildētājai paziņojumu par parādu. Noteikumu 1.punkts nosakot, ka konta īpašniekam jāmaksā kredīta procenti par atļautā kredīta izmantošanu. Prasītājs aprēķinājis kredīta procentus par izmantoto un neatmaksāto kredītlimitu.

2004.gada 6.decembrī starp prasītāju un SIA ,,VELAT" noslēgts galvojuma līgums, saskaņā ar kuru tas uzņēmies galvot par /pers. H/ saistībām, kas izriet no kredītkartes izmantošanas līguma. Esot pamats piedzīt no galvinieka visus augstāk norādītos maksājumus gadījumā, ja atbildētāja tos nevarēs samaksāt.

Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos noradījusi, ka prasību neatzīst. Ir bankā rakstījusi pieteikumu par VISA kredītkartes piešķiršanu un kredīta limita Ls 100 un Ls 700 piešķiršanu. Tobrīd dzīvojusi Vācijā un nauda bijusi nepieciešama dzīvošanai un studijām. 2007.gadā izlēmusi prasītāja karti vairs neizmantot. Bankas karti un arī ibankas kodus ir atdevusi mātei, kura solījusi visas parādsaistības nokārtot un karti anulēt. Noliedz, ka būtu rakstījusi bankai iesniegumu par kredīta limita palielināšanu uz Ls 7000. No iesnieguma esot redzams, ka to esot rakstījusi un parakstījusi viņas mātes. No konta izdrukas redzams, ka nauda apgrozīta mātes /pers. I/ vajadzībām. Neesot ne mutiski, ne rakstiski māti pilnvarojusi palielināt kredīta limitu.

Prasītāja pārstāvis tiesa sēdē prasību uzturēja spēkā. Atbildētāja esot palielinājusi kredītu līdz Ls 700, pēc tam līdz Ls 7000. Lai palielinātu kredītu klientam esot jāraksta iesniegums, ko banka izvērtē. Ja iesniegumu raksta bankā, tad darbinieks pārbaudot personību. Ja atbildētāja neesot vēlējusies kredīta palielinājumu, viņai bijusi iespēja sekot konta stāvoklim un par to informēt banku. Atbildētāja nav izrādījusi iebildumus par naudas piešķiršanu un nauda izlietota. Prasītājs neatbildot par atbildētājas bankas datu nodošanu citai personai. Par kredīta palielināšanas apstākļiem šobrīd bankā notiekot iekšējā izmeklēšana. Neapstrīd liecinieces /pers. I/ liecībās norādītos faktus. Uzskata, ka arī pirms kredīta palielināšanas līdz Ls 7000 parāds Ls 700 nav bijis atmaksāts.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē prasību neatzina. Atbildētāja tikai no tiesas dokumentiem uzzinājusi par šādām parādsaistībām. Atbildētāja neesot darījuma puse un nevarot uzņemties atbildēt par šādām saistībām. Atbildētāja esot vērsusies policijā un tā esot konstatējusi paraksta viltošanas faktu. Ekspertīze neesot nozīmēta, jo atteikts ierosināt kriminālprocesu. No konta esot redzams, kur

nauda pēc tās saņemšanas ir ieskaitīta, tā izlietota SIA „VELAT" uzņēmējdarbībai. Uzskata, ka uz Ls 7000 piešķiršanas brīdi atbildētājai parādsaistības neesot bijušas.

SIA „VELAT" (tā pārstāvis) uz tiesas sēdi nebija ieradies, nedarot zināmus neierašanās iemeslus. SIA „VELAT" par tiesas sēdi tika paziņots likumā noteiktā kārtībā, nosūtot tiesas pavēsti uz tā juridisko adresi. Tiesa nolēma skatīt lietu bez SIA „VELAT" klātbūtnes.

Motīvu daļa

Tiesa, uzklausījusi puses, liecinieces liecības un iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Lietā starp pusēm nepastāv strīds un tādēļ tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma (turpmāk CPL) 96.panta piekto daļu un 104.pantu uzskata par pierādītiem tālāk norādītos faktiskos apstākļus. Turklāt tos apstiprina arī pušu iesniegtie pierādījumi un liecinieces /pers. I/ liecības.

2004.gada 2.decembrī atbildētāja vērsusies pie prasītāja ar pieteikumu par līguma noslēgšanu par kredītkartes piešķiršanu ar kredīta limitu Ls 100. Uz minētā pamata prasītājs piešķīris atbildētājai kredītkarti ar pieejamo kredītu Ls 100. 2006.gada 12.augustā atbildētāja rakstveida iesniegumā lūgusi prasītājam palielināt kredīta limitu līdz Ls 700. Šis pieteikums apmierināts un pieejamais kredīts atbildētājai ir palielināts līdz Ls 700.

2007.gada 14.maijā /pers. I/, atrodoties bankā tās darbinieces klātbūtnē, atbildētājas vārdā sastādīja iesniegumu un parakstīja (viltojot atbildētājas parakstu), lūdzot palielināt atbildētājas kredītkartes limitu līdz Ls 7000. Prasītājs pamatojoties uz šo pieteikumu aizdevuma summu ir palielinājis līdz Ls 7000. Minētā naudas summa ir ieskaitīta atbildētājas bankas kontā un izlietota.

Pēdējo faktus apliecina liecinieces /pers. I/ tiesā sniegtās liecības, ka rakstījusi iesniegumu par Ls 7000 kredīta piešķiršanu meitas vārdā. Iesniegumu rakstījusi bankā bankas darbinieces /pers. J/ klātbūtnē, kura bijusi viņai pazīstama. Bankas darbinieces klātbūtnē zvanījusi meitai, kura gan šobrīd apgalvo, ka šādu sarunu neatceras. Naudas līdzekļus no meitas konta pārskaitījusi un izmantojusi SIA „VELAT" vajadzībām. Viņai bijušas meitas ibankas karšu kopijas. Atzīst savu vainu notikušā un ir gatava atmaksāt šo aizdevumu.

Atbildētāja puse tiesas procesā neapstrīdēja liecinieces mitētos faktus, kā arī neiesniedza pierādījumus par pretējo- ka 2007.gada 14.maija iesniegums bankā būtu iesniegts kā savādāk vai apšaubot, ka uz tā ir viltots atbildētājas paraksts.

Tiesa tādejādi secina, ka prasītāja un atbildētājas starpā saskaņā ar Civillikuma (turpmāk CL) 1934., 1935.pantiem ir nodibinātas no aizdevuma līguma izrietošas tiesiskās attiecības, jo prasītājs ir aizdevis atbildētājai zināmu naudas summu. Saskaņā ar bankas kredītkaršu izdošanas un konta atvēršanas noteikumiem, piekrišanu kuriem atbildētāja ir devusi parakstot sākotnējo pieteikumu bankai, atbildētāja ir apņēmusies nodrošināt konta minimālās bilances atjaunošanu un nepārtērēt atļauto kredītu, kā arī maksāt procentus par kredīta izmantošanu.

2012.gada 7.augustā prasītājs ir paziņojis atbildētājai par atkāpšanos no kredīta līguma, jo minētās saistības nav pildītas, izsniegtā aizdevuma Ls 7000 atmaksa nav veikta. Atbildētāja šīs prasītāja darbības nav apstrīdējusi, tādejādi tiesa secina, ka ir iestājies aizdevuma saistību atmaksas termiņš un saistības izpildījuma pienākums.

Tiesa saistībā ar šo aizdevuma darījumu konstatē atbildētājas parādsaistības Ls 700 apmērā, ko tiesa pamato tālāk norādītiem apsvērumiem.

Saskaņā ar CL 1427.pantu pie jebkura tiesiska darījuma būtības pieder tā dalībnieku gribas izteikums. Kamēr tāds nav izteikts darījums nav spēkā. Aizdevuma līguma sākotnējā noslēgšana ar atbildētāju netiek apstrīdēta, viņa ir izteikusi vēlēšanos saņemt aizdevumu Ls 100. Vēlāk līguma nosacījumi grozīti, piešķirts aizdevuma palielinājums līdz Ls 700. Gribas izpausmi un stāšanos šādā darījumā atbildētāja neapstrīd un to apliecina arī viņas parakstu uz attiecīga vienpusējā akta (iesnieguma).

Tajā pašā laikā ir noskaidrots, ka atbildētāja nekad nav pieprasījusi prasītājam palielināt aizdevumu līdz Ls 7000. Nav nekādu šādu viņas brīvas gribas izpausmi apliecinošo pierādījumu. Tieši pretēji, ir pierādīts, ka šādu aizdevuma palielinājumu, viltojot viņas parakstu, ir veikusi cita persona, kura arī iegūtos naudas līdzekļus izmantojusi savām vajadzībām. Lietā ir pierādīts, ka prasītājam kā kreditoram, darbojoties caur savu darbinieku, bija zināms, ka šī atbildētājas gribas izpausme nav īsta, un tieši, ka iesniegumu bankai sastāda un paraksta cita persona. Tādejādi prasītājam pielietojot no tā sagaidāmo saprātīgo rīcību un rūpību bija visas iespējas pārliecināties, ka patiesais aizdevuma līguma dalībnieks- aizņēmējs nemaz nevēlas stāties šādā darījumā- neprasa aizdevuma palielinājuma piešķiršanu. Tiesas ieskatā, prasītājs kā kredītiestāde ir atbildīgs par tā darbinieku paviršību. Pie tam, prasītāja pārstāvis pats atzina, ka bankas iekšējā procedūra uzliek pienākumu tās darbiniekam pārbaudīt šāda iesnieguma iesniedzēja personību.

Attiecībā uz aizdevuma darījuma Ls 6300 apmērā (Ls 700 palielinājuma uz Ls 7000) spēkā pastāvēšanu tiesa par nepietiekamu atzīst prasītāja argumentāciju, ka atbildētāja naudu ir pieņēmusi un iztērējusi. Tiesa piekrīt prasītāja nostājai, ka atbildētāja nes atbildību par savu privāto bankas konta piekļuves datu nodošanu citai personai, kura tos iespējami ļaunprātīgi izmanto savām vajadzībām. Tomēr konkrētā lietā, lai konstatētu darījuma spēkā esamību, visupirms ir nepieciešams fiksēt tā dalībnieka iestāšanos darījumā, vai nu ar noteiktām darbībām vai savādāk izpaužot savu gribu (rakstiski, mutiski vai klusējot). Kontekstā ar bankas darbinieka rīcību, pieņemot iesniegumu no citas personas, prasītājam nebija visu nepieciešamo priekšnosacījumu, lai CL 1428.panta izpratnē fiksētu atbildētājas gribas izpausmi un droši secinātu par tās esamību.

/pers. I/ rīcībā faktiski ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes- dokumenta viltošana, kas piešķir personai noteiktas tiesības, kas izdarīta mantkārīgā nolūkā. To apliecina arī 2013.gada 8.augsuta policijas lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu konstatējot KL 177.[1], 275.pantu noziedzīgo nodarījumu pazīmes, vienlaicīgi konstatējot noilguma iestāšanos. Saskaņā ar CL 1415.pantu darbības, kas pretējas likumam vai vērstas, lai apietu likumu nevar būt par tiesiska darījuma priekšmetu un tāds darījums nav spēkā.

Secināms, ka prasītājam faktiski dēļ tā darbinieces nolaidīgas rīcības ir radušies zaudējumi. Saskaņā ar CL 1782.pantā iestrādāto principu tieši prasītājam ir jānes atbildība par tā izvēlēto darbinieku nodarītiem zaudējumiem, jo tam bija jāpiegriež nepieciešamā uzmanība izvēloties savus darbiniekus, jāpārliecinās par to spējām un noderību, izpildot darba pienākumus. Arī no CL 1776.panta izriet, ka zaudējumu cietējs nevar prasīt tādu zaudējumu atlīdzību, no kuriem tam bija iespējams izvairīties veicot attiecīgos apstākļos saprātīgus pasākumus. Konkrētā lietā bankas darbinieka nolaidība ir acīmredzama un prasītājam bija visas iespējas šādu situāciju nepieļaut. Bankas darbinieka rīcībā pat iespējams ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma atbalstīšanas pazīmes.

Tiesa ņem arī vērā, ka atbildētāja faktiski pati nav izmantojusi prasītāja it kā viņai piešķirto aizdevuma palielinājumu virs Ls 700, jo kā redzams no konta pārskata piešķirtais aizdevums ir pārskaitīts uz /pers. I/ kontu. Tādejādi taisnīguma principam neatbilstu pieprasīt atbildētājai saistības, no kuras viņa nav guvusi nekādu labumu, izpildījumu.

Tādejādi tiesa uzskata par spēkā esošu tikai aizdevuma darījumu par Ls 700 aizdošanu atbildētājai. Saskaņā ar CL 1587., 1943.pantu atbildētājai bija pienākums atmaksāt prasītājam aizdevumu. Atbildētāja saskaņā ar CL 1838.pantu lietā nav iesniegusi pierādījumus, ka uz aizdevuma palielināšanas līdz Ls 7000 dienu viņas saistības pret prasītāju būtu izpildītas- Ls 700 tikuši prasītājam atmaksāti. To neapstiprina arī prasītājas konta pārskats (lietas lapa 198-204), no kura redzams, ka uz 2007.gada 15.maiju konta atlikums būtu bijis negatīvs (- Ls 700), jo nauda šajā datumā no konta ir noņemta un pēc tam atskaitīta atpakaļ, savukārt 2007.gada 16.maijā atkal ir noņemta. Tas apliecina, ka prasītājam līdz šim nav bijis iespējams atgūt no atbildētājas aizdotos Ls 700. Attiecībā uz šo naudas summu izlietojumu tiesa neņem vērā apstākļus, ka naudu ir lietojusi /pers. I/, jo šo aizdevuma daļu ir pieprasījusi un saņēmusi pati atbildētāja un šajā daļā viņa nes atbildību par sava bankas konta datu nodošanu citai personai (savai mātei).

Tiesa nesaskata pamatu piedzīt no atbildētājas prasītāja aprēķinātos līgumiskos procentus Ls 5,88 apmērā, jo no prasītāja iesniegtā aprēķina (lietas lapa 7) saprotams, ka tie ir aprēķināti par periodu pēc 2008.gada jūlija par parāda summu Ls 7000, tātad laika periodu un aizdevuma summu, kad tiesa tiesiskā darījuma spēkā esamību nav atzinusi.

2004.gada 6.decembrī starp prasītāju un SIA „VELAT" noslēgts galvojuma līgums. Tas paredz, ka SIA „VELAT" galvo par atbildētājas saistībām, kas izriet no 2004.gada 6.decembra VISA Classic izmantošanas līguma noteikumiem par kredīta limita Ls 100 atvēršanu, kā arī ar to saistīto blakus maksājumu atmaksāšanu. Galvinieks uzņemas saistības kā pats parādnieks un atsakās no prasījuma, lai kreditors vispirms griežas pie galvenā parādnieka.

Saskaņā ar CL 1692.pantu, galvojums ir līgumiski uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistību, pēdējo neatbrīvojot no saistību izpildes. Galvojuma mērķis ir nodrošināt kreditoram galvenās saistības izpildījumu.

Tiesa uzskata, ka SIA „VELAT" ir galvojusi tikai par sākotnējā izdevuma Ls 100 atmaksu un galvojuma saistība nav spēkā attiecībā uz vēlāk ņemtiem aizdevuma palielinājumiem. Galvojuma līgumā ir skaidra norāde, ka galvojums ir dots par kredīta limitu Ls 100 un tā atmaksāšanu. Līgumā nav pielīgts, ka galvojums attiektos uz kredīta līguma nākotnes grozījumiem (kredīta palielināšanu). Arī uz citiem rakstveida aktiem, kas saistās ar aizdevuma palielināšanu, nav galvinieka SIA „VELAT" piekrišanas.

Saskaņā ar spēkā esošo judikatūru (Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 7.marta spriedums lietā Nr. SKC–115) galviniekam no galvojuma saistības izriet subsidiāra atbildība, pie tam, subsidiāra atbildība iestājas arī pastāvot ekspromisoriskam galvojumam- kad galvinieks uzņemas atbildēt par saistību kā pats parādnieks (CL 1702.panta otrā daļa).

Tādejādi tiesa saskata pamatu atbildētājas parādsaistības Ls 100 apmērā piedzīt uz subsidiāras piedziņas pamata no galvinieka SIA „VELAT", nosakot, ka no galvinieka parāds ir piedzenams pilnīgas vai daļējas šīs parāda summas piedziņas no galvenā parādnieka neiespējamības gadījumā.

Tā kā tiesa prasību daļēji apmierina, saskaņā CPL 41.pantu no atbildētājas par labu prasītājam piedzenami tiesas izdevumi: proporcionāli apmierinātās prasības daļai valsts nodeva Ls 105 un lietā maksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 5,50.

Vadoties no CPL 204^1. panta spriedumam nosakāms labprātīgas sprieduma izpildes termiņš 10 dienas no tā stāšanās spēkā.

Rezolutīvā daļa

Tiesa, vadoties no CPL 190., 193. pantiem, nosprieda:

Prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. E/, p.k./personas kods/, par labu AS „SEB banka", reģ. Nr. 40003151743, konta Nr. LV79UNLA0091000904403, Ls 810,50 (astoņi simti desmit latus un 50 santīmus), ko veido aizdevuma parāds Ls 700 un tiesas izdevumi Ls 110,50. Piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. E/ parādu Ls 100 apmērā piedzīt no galvinieka SIA „VELAT", reģ. Nr. 44102018495. Pārejā daļā prasību noraidīt.

Spriedumam noteikt termiņu labprātīgai tā izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Valmieras rajona tiesā.

Pilns tiesas spriedums sastādīts 2013.gada 21.novembrī.

Tiesnesis: J.Grīnbergs